

Üçüncü Dünya Savaşı'nda Kim Galip Gelecek? - Mehmet Öğütçü

Korkmayın, Üçüncü Dünya Savaşı'nın patlak verme ihtimali yok. Çünkü o şekilde isimlendirilmiyorsa da, bana sorarsanız, küresel toplum uzun süredir Üçüncü Dünya Savaşı olarak adlandırılabilen bir çatışmanın içinde zaten. Sadece, bu savaş daha örtülü bir biçimde yaşamıyor bizim savaş dediğimiz olguya çok da benzemediği için herkes tarafından hemen fark edilmeyebilir.

Bugünün dünyasında var olan karmaşık bağlantılar, bu çatışmadan net bir kazanan çıkması düşüncesini geçersiz kılmaktadır; sonuç, klasik bir "kazan-kazan" durumundan ziyade "kaybet-kaybet" senaryosu olacak.

Savaş deyince aklımıza milyonlarca can kaybı, kul olan şehirler, yıkılmış

ekonomiler ve Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrasında galip ülkeler tarafından dayatılan barış anlaşmaları geliyor. Oysa, geleneksel savaş araçları - tanklar, makineli tüfekler, F-35'ler, nükleer füzeler - hala büyük bir güce sahip olsa da savaş, teknolojinin gelişmesiyle evrildi, tanınmaz hale geldi. Günümüz çatışmaları genellikle Wagner, Blackwater ve lejyonerler gibi paralı askerler aracılığıyla devletler tarafından vekâlet savaşları ile de yürütülüyor.

Paralı askerler savaşıyor

Özel askeri şirketlerin yükselişi, bu alanı bütçeleri hayal edilemez rakamlara ulaşan büyük bir küresel sektöre dönüştürdü. savaşımların eylemleri, genellikle geleneksel savaş düzenlemelerinin dışında kalarak, bu özel orduların bağlılıklarına ve milliyetlerine göre siyasi tartışmalara yol açıyor.

Özel askeri unsurların düzenlenmesi, askeri şirketlerin genişlemesinin önlenmesi, etik kurallara uyumun sağlanması ve mali çıkarlar yerine askeri doktrinlere dayalı düzenli orduların tercih edilmesi gibi konular üzerine tartışmalar sürüyor. Ne yazık ki, gölge orduların ve paralı askerlerin kullanımı, hesaplanamayan ölümler ve vahşetlerle birlikte artarak devam edecek gibi görünüyor.

Resmi raporlar, ABD Merkez Komutanlığı altında muharip olmayan görevlerde çalışan sözleşmeli askerlerin sayısında büyük bir artış olduğunu [ortaya koyuyor](#). Örneğin, 2002'den bu yana Afganistan'daki askeri operasyonlarda yer alan sözleşmeli personelin sayısı yaklaşık 90.000'e ulaşmış ve maliyeti yaklaşık 108 milyar dolar oldu. Blackwater (şimdi Akademi olarak biliniyor) gibi kuruluşlar, ABD'ye özellikle doğrudan müdahalenin istenmediği veya politik olarak hassas bölgelerde geleneksel askeri yeteneklerin ötesinde esneklik ve kapasite sağlıyor. Blackwater gibi özel askeri kuruluşların, özellikle Irak ve Afganistan gibi bölgelerdeki rollerinin, genellikle etik ve yasal tartışmalara yol açtığını hatırlıyoruz.

Wagner Grubu da Rusya'nın dış politikasının önemli bir kolu olarak kendini

gösteriyor. Bu özel askeri yapı, Rusya'nın çeşitli ülkelerdeki dolaylı faaliyetler aracılığıyla çıkarlarını ilerletmesine olanak tanıyor. Komutanının 2023 Ağustos ayında bir uçak "kazasında" ölümüne kadar Wagner öylesine güçlenmişti ki Putin'in iktidarını bile tehdit eder hale gelmişti. Suriye, Libya, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Mali gibi çatışma bölgelerindeki müdahaleleri, Rusya'nın jeopolitik etkisini artırdı. Gelecekteki savaş senaryoları, geleneksel ve paralı askeri kuvvetler arasındaki savaşların yanı sıra robotik ve drone teknolojilerinin de dahil olabileceği, düşük can kaybı ancak yüksek yıkım potansiyeline sahip çatışmalar yaşanabileceğini gösteriyor.

Yeni Küresel Düzenin Doğuşu

Tarih boyunca dünya düzenleri, savaşlardan galip çıkan güçler tarafından kurulmuş ve dayatılmıştır. Versailles, Yalta ve Bretton Woods'u düşünün. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, silahlı, kanlı çatışmalar olmadan yeni bir düzenin hedeflendiği geçiş dönemi öngörülüyordu. Olmadı. Bu vizyonun gerçekleştirilmesi, çeşitli küresel güçlerin çıkarlarının çatışması nedeniyle hala havada kalmış durumda.

Menfaat çatışmaları ilerledikçe, hibrit savaşlar öne çıkıyor, doğrudan çatışmalardan vekâlet savaşlarına, ekonomik ambargolara ve propaganda çatışmalarına yöneliyor dünya. Yerel çatışmalar devam ederken, küresel bir ekonomik soğuk savaşın jeopolitik sahneyi gölgelediği bir dönemin içindeyiz.

1991'den beri çeşitli yoğunluklarda ve coğrafyalarda devam eden Üçüncü Dünya Savaşı'nın genişleme potansiyeli, Ukrayna sınırını aşarak farklı biçimlerde küresel olarak kendini gösterecek önümüzdeki dönemde. Uzun tartışmaları bir kenara bırakıp, "kim kaybediyor ve kim kazanıyor" odaklı bir perspektif geliştirmek, daha net bir anlayış sağlayabilir.

Mevcut çatışma, ABD Doları, Euro, Ruble, Yen ve Renminbi gibi para birimleri arasındaki zorlu bir mücadeleyi gözler önüne seriyor. Ekonomik silahlar hibrit

savaş alanında stratejik olarak kullanılıyor. Ancak, özellikle Ukrayna bağlamında Rusya'ya karşı uygulanan yaptırımlar ters tepiyor. Bu yaptırımlar, ABD ve Avrupa'ya Rusya'dan daha fazla zarar verme riski taşıyor, Batının ahlaki üstünlüğü aşındırıyor, daha da önemlisi Batı dışı güçlerin katılımıyla uluslararası düzenin yeniden yapılandırılması çağrılarını güçlendiriyor.

Buna ek olarak, Çin ve Rusya arasındaki stratejik ittifak, ABD liderliğindeki Batı bloğuna karşı önemli bir denge unsuru olarak ortaya çıkıyor. Endonezya, İran, Hindistan, Brezilya, Güney Afrika ve Türkiye gibi bölgesel güçler de daha büyük etki kazanıyorlar. Yeni küresel düzenin, artık ABD hegemonyasından bağımsız olarak şekillenebileceği konuşuluyor.

Küresel ekonomilerin bağımlılıklarının azalması, ekonomik milliyetçilik ve korumacılık eğilimlerinin artması, küreselleşme çağının sona erdiğine de işaret ediyor. Ülkeler, giderek daha fazla kendi kendine yeten ve sürdürülebilir yollar aramakta. Daha geçenlerde, dünyanın en büyük varlık fonu **Black Rock'un CEO'su Larry Fink, yakın zamanda küreselleşmenin sona erdiğini ve jeopolitik düzenin değişeceğini [söylüyordu](#).**

ABD'nin dolar ve deniz gücüyle sürdüğü liderlik, Asya karşısında üretim ve yenilik yeteneğinde azalma trendinde. ABD, 1950'lerde dünya üretiminin yarısını gerçekleştirirken, bugün Çin tek başına dünya perakende üretiminin yaklaşık %60'ını kontrol etmektedir. Rusya, küresel ekonomiye minimum katkıda bulunabilir, ancak geniş toprakları, doğal kaynakları ve üstün füze teknolojisi ile küresel bir oyuncu olarak konumunu koruyor.

["2049 Barışçıl Yükseliş Stratejisi"](#) çerçevesinde, Çin'in dünya liderliğini üstlenme yolunda ilerlediği ve Ukrayna çatışmasında yıpranmasına rağmen Rusya ile birlikte ABD'yi hedef aldığı açık. Washington'un elindeki küresel hükümlerlik iddiasını devam ettirmede kullandığı en önemli güç unsuru hala Pentagon ve henüz kimsenin baş edemeyeceği çaptaki askeri varlıkları.

Savaşlar ve Savaşçılar Değişiyor

Alman askeri stratejist Carl von Clausewitz'in 1832'de yayımlanan "Savaş Üzerine" kitabında ifade ettiği "Savaş, siyasetin başka araçlarla devamıdır" ifadesi hala geçerliliğini koruyor. Sosyolog ve siyaset bilimci Claudia von Werlhof'un modern yorumu, savaşların sadece siyasi değil, aynı zamanda ekonomik yapının da devamı olduğunu vurguluyor.

Modern çatışmalar geleneksel savaş cephelerinin ötesine geçti ve bugün ticaret, teknoloji, enerji, su, para birimi, istihbarat, siber, psikolojik, biyolojik ve uzay savaşları gibi çok çeşitli savaş tipinden bahsediyoruz. Asimetrik savaşın gölgesinde, zayıf tarafların güçlü rakiplerine karşı sıradışı taktikler kullandığı, asimetrik ve hibrit savaş formları yaygın olarak gözlemleniyor. Siber savaş, ulusların düşmanlarının bilgi teknolojileri ile çalışan sistemlerine dijital saldırılar düzenlediği, genellikle hasar, aksama veya korku yarattığı bir ön cephe olarak ortaya çıkıyor. Devlet ağlarını, finansal altyapıları ve hayatı hizmetleri hedef alan siber saldırılar, benzeri görülmemiş ölçekte kaos yaratma potansiyeline sahip.

Siber savaşın başka bir boyutu da bankalar veya borsalar gibi finansal hayatı noktaları hedef alması. Bu tür saldırılar, ekonomileri istikrarsızlaştırabilir, belirsizlik yaratabilir ve büyük mali sonuçlar doğurabilir. Siber savaşın amaçları arasında veri hırsızlığı, ekonomik bozulma, hizmet kesintisi veya halka korku salma gibi hedefler yer alıyor. Geleneksel savaşın yıkımına benzer olsa da, siber savaşın cazibesi maliyet etkinliği, anonimlik, uzaktan yürütme ve düşük sorumluluk ile ilgili.

Amerika Tekliyor

ABD, uzun süredir hibrit çatışmaların içinde yer almakla birlikte, son yıllardaki girişimlerinde yeterince başarı elde edemiyor. 1945'ten bu yana yürütülen müdahaleler, milyonlarca can kaybına neden oldu; Irak, Afganistan, Suriye, Libya ve Yemen'deki operasyonlar karışık sonuçlar verdi. Arap Baharı'nın başlangıcı,

Amerikan müdahalesinin sembolü olarak dikkat çekti ve ülkenin örtülü angajmanlarını gözler önüne serdi.

Putin'in iddialı liderliği altında Rusya, küresel olarak tehlikeli bir yol izliyor. Yeniden dirilen Sovyet jeopolitiğini sergileyen Putin'in toprak genişletme politikası, özellikle Gürcistan ve Ukrayna gibi bölgelerde alarm zillerini çaldırdı. Bölgelerin ilhaki ve komşu ülkelere yönelik tehditler, Rusya'nın agresif duruşunu sembolize ederek, Orta ve Doğu Avrupa'da endişe yaratıyor.

Putin'in NATO'ya meydan okuması, nükleer tehditleriyle birlikte, çatışmaları yoğunlaştırıyor. Yeni nesil hipersonik füze teknolojisi ile donanmış olan Rusya, Batı'ya karşı güçlü bir rakip olarak öne çıkıyor. Suudi Arabistan, Venezuela ve İran ile birlikte hareket ederek dünya enerji piyasalarını kontrol edebiliyor.

Özetle, ticaret, teknoloji ve ekonomi alanlarında yürütülen mevcut Üçüncü Dünya Savaşı, belirli coğrafyalarda tanklar ve füzelerle sınırlı iken, küresel düzlemde daha geniş bir yelpazede gerçekleşiyor. Ve güçler dengesi yeniden tesis edilene kadar da devam edecek gibi görünüyor. Şurası bir gerçek ki, bu modern çatışmalarda tek bir galip çıkmayacak; ancak, küresel kapitalizmin egemenliğinin yavaş yavaş erozyona uğrayacağı ve Üçüncü Dünya Savaşı'nın yeniden tanımlanmış bir döneminin doğacağı aşikar gibi görülüyor. Doğal afetlerden sosyo-politik kargaşaya, iklim değişikliğine, enerji-şu-gıda savaşlarına, distopik bir geleceğe ve yeni nükleer caydırıcılığın gölgesinde birçok türde felaketin yaşanacağı bir gelecek var önümüzde. Küresel vatandaşlar, ülkeler ve dünya yöneticileri olarak, hepimizin bu zorlu süreçten güvenli ve sağlıklı bir şekilde çıkmamızı diliyorum.

Mehmet Ögütçü

Mehmet Ögütçü, Eski diplomat, başbakan danışmanı, Uluslararası Enerji Ajansı'nın Asya-Pasifik Başkanı, OECD Uluslararası Yatırım Başkanı, British Gas Hükümet İşleri Direktörü, Genel Energy, Invensys, Yaşar Holding, Şişecam Bağımsız yönetim kurulu üyesi. Halen merkezi Londra'daki Global Resources Partnership şirketi ve The London Energy Club'ın icra başkanı, International Energy Charter'ın özel elçisi ve Trinus Capital şirketi yönetim kurulu üyesi. Geleceğimiz Asya'da mı? (Milliyet), 2023 Türkiye Rüyası(Etkileşim), Yeni Büyük Oyun (Doğan Kitap), Yaşam Bir Seyahattir(Destek), The New Geopolitical and Economic Journey: Turkey's Next 10 Years (Bilgesam) kitaplarının yazarı.

To cite this work: Mehmet Ögütçü, "Üçüncü Dünya Savaşı'nda Kim Galip Gelecek? - Mehmet Ögütçü", *Panorama*, Online, 12 Ağustos 2024. <https://www.uikpanorama.com/blog/2024/08/12/dunya-me/>

Copyright@UIKPanorama All on-line and print rights reserved. Opinions expressed in works published by the *Panorama* belongs to the authors alone unless otherwise stated, and do not imply endorsement by the IRCT, Global Academy, or the Editors/Editorial Board of Panorama.